

izšel tudi v »Glasu naroda« od 22. XII. Zanimiv članek o tem ima tudi beograjska »Pravda«, ki razglablja, zakaj je med aritarijnimi dijaki toliko sinov bogatih Judov in razlaga to paradokso dejstvo kot snobizem. Čudi se pa, da ti pretkani računarji igrajo »va banque«. »Pohod« z dne 23. XII. govori v članku Mladina in uedinjenje o komunizmu med našimi dijaki in se čudi, da šolska oblastva tako obzirno in neodločno postopajo pri zatiranju komunizma na šolah.

— O težkih razmerah, v katerih živijo ponekod učiteljice, prinaša »Pohod« od 23. XII. članek o učiteljici iz Slov. Bistrice, ki je prišla zato, ker so jo obrekovali, v spor z župnikom in posebno še z njegovo kuharico in bo najbrže premeščena.

— Glede unifikacije šolskih knjig objavlja »Slovenec« z dne 23. XII. članek »Naša prosvetna politika«, kjer pravi, da so se naše gospodarske in kulturne organizacije v Beogradu potegnile zato, da se natečaji za te knjige preprečijo, ker pomeni unifikacija nevarnost za slovenski jezik in atentat na slovensko bitnost. Obratno se tudi na slovenska člana v Glavnem prosvetnem svetu, da se upreta izvedbi takega natečaja.

— Proti »Učiteljskemu tovarišu« in JUU prinaša »Slovenec« z dne 27. XII. pod naslovom »Učiteljski tovariš, učiteljstvo in naše ljudstvo« kratak, a strupen članek, kjer pravi, da naš list zdaj obupno zavija oči zaradi dozdevnega preganjanja učiteljstva, da uganjajo učitelji na svojih zborovanjih demagogijo, da se niso niti zmenili, ko so bili preganjani najboljši ljudje v dobi JNS in da je največ podlih denuncijacij proti tem izšlo baš iz učiteljskih vrst.

— O gradnji nove šole v Kranju in o slabem gospodarstvu, piše »Gorenjec« od 24. XII. v članku »Šola, »Prevola«, vodovod in regulacijski načrt«.

— O uradniškem problemu, uradniški stalnosti in znižanju plač piše »Naš glas«, od 15. XII. v treh člankih, ista številka piše tudi o prizadevanju, da bi prišla Maribor in Celje v I. druginjski razred.

— O kulturno-prosvetnem delu v gasilstvu je prinesel daljši referat Gačnik v 12. št. »Gasilca«.

— Nekaj zanimivih misli o šoli in domu prinaša »Nova doba« od 25. XII.

— Kako naj šola dela za prerojenje naše vasi in begu učiteljstva za dežele v mesto in njega vzrokih piše K. Hafnerjeva v 1. št. »Mladike«.

— O tem, kdo ima pravico do vzgoje mladine piše pod naslovom »Za svobodo krščanske šole« »Domoljuba« od 23. XII., isti list piše tudi o komunizmu v srednji šoli.

— O problemu upravne decentralizacije piše precej izčrpno bivši podban dr. Pirkmajer v listu »Misel in delo« št. 2. Glede izdatkov v resoru prosvete — pravi — da grede po večini za osebne prejemke osebja, ki bi se mogli prenesti na pokrajinske, a vodstvo in nadzorstvo prosvete, visoke šole, prosvetna politika in zakonodaja bi mogle ostati v rokah centrale.

— O reformi učiteljskih šol prinaša ista številka daljši članek, ki izvini v takle zaključek: Vprašanje učiteljskih šol se ne sme reševati izolirano, ampak le organizacijsko v okviru celokupnega našega srednjega in visokega šolstva.

— Nekaterih člankov in citatov iz »Učit. tovariša« se dotakne ista številka lista tudi na platnicah pod naslovom »Učiteljice«.

— Učiteljstvo včlanjeno v »Sloškovski družbi« je zborovalo za Božič. Navzoči so izrekli min. ref. Erjavcu in ban. šol. nadzorniku Struklju — v zadevi znanih pisem za premešitev — popolno zaupanje in so obsojali borbo JUU proti načinu te premešitve. (»Slovenec« 28. XII.) Ista številka lista prinaša še en članek v tej zadevi pod naslovom »Še JUU in premešitev«. Članek končuje nadvse zanimivo, in sicer tako-le: Bolje je, da se JUU v popravljamo krivic ne spušča, ker to je preveč glasno vpitje, da morda — krivice odobrava.

— Plače učiteljic na Angleškem so nižje od plač učiteljev. Za učitelje in profesorje na privatnih zavodih ni predpisana nikakoli zakonita izobrazba in je lastniku zavoda prosto dano, da nastavi, kogar hoče. (»Slovenec« 28. XII.)

— Glede preganjanja slovenskega učiteljstva, ki so se vršila v eri 1932-34, ko je divjala po Sloveniji JNS — kot pravi »Slovenec« — odgovarja »Jutro« od 28. XII., ki pravi, da je bilo v tej dobi najmanj preganjanj. Pač pa da je bilo nad 400 novih nastavitelj.

— Nekaj učiteljskih premešitev objavlja »Slovenec« od 28. XII.

— Popravek, ki ga je poslalo JUU na znane napade »Slovenca« na Udrženje objavlja »Slovenec« z dne 28. XII.

— Nov napad na JUU prinaša ista številka »Slovenca« v obliki poročila iz učiteljskega zborovanja v Ljutomeru. Tu se očita Udrženju, da zbira prispevke v vsej banovini zato, da imajo nekateri gospodje priboljške in da je molčala in odobrvala ob persekucijah JNS, če je šlo za učitelja krščanskega mišljenja. Dopisnik, ki naj bi bil učitelj, zahteva enakopravnosti ali pa grozi z izstopom.

— O higieni v šoli prinaša nekaj zbadljivih opazk »Murska krajina« 29. XII. v članku »Mimo nas«, kjer izvemo, da je na osnovni šoli v Murski Šoboti obolelo na mumsu polovica otrok.

— Proti monopolu šolskih knjig sta se izrekli tudi »Kmetški list« od 27. XII. in »Trgovski list« z dne 24. XII.

— O organizaciji šolstva v Jugoslaviji zaključuje v 12. številki »Samouprave« dr. H. Steska daljšo razpravo. V tej številki govori

o strokovnem šolstvu, o upravi in nadzoru nad šolami ter o skrbi za znanost in umetnost izven šol.

— Fond za nastavitelj brezposelnih učiteljev, ki se je ustanovil v skupščini 1. 1933., se mora vrniti v celoti narodni skupščini, ker se ni uporabil v te namene, (tako je sklenil administrativni odbor — kot piše »Slovenec« z dne 28. XII.)

— Če se hočemo rešiti komunizma, pravi »Slovenec« od 28. XII., moramo Slovenijo pokristjaniti, vltiti moramo borbeno krščansko v šolo, na univerzo, v učbenike in časopise.

— O reformi pouka na meščanskih šolah ima ob sprejemu novega učnega načrta »Slovenec« z dne 28. XII. članek, ki izvini v to-le zahtevo: Pustite nam izhono pot in dali vam bomo človeka, kakršnega danes potrebujemo.

— Glede utrakvističnih šol na Koroškem in o zatiranju koroških Slovencev sta v »Ponedeljskem Slovincu« od 30. XII. dva daljša članka.

— Kulturno avtonomijo ponujajo — kot poroča »Poned. Slovenec« od 30. XII. — Slovencem na Koroškem celovške »Freie Stimmen«. S tem naj bi se rešilo tudi delikatno šolsko vprašanje.

— »Slovenec« pisanje, češ da se je pričelo JUU brigati za svoje člane šele sedaj, dočim ni imelo poguma protestirati proti preganjanju učiteljev pod bivšimi režimi, so soglasno obsodili na seji predsednikov sreskih društev v drinski banovini. Na seji je bilo ugotovljeno, da je JUU vedno in pod vsakim režimom branilo svoje člane neglede na politično pripadnost in da ni osrednje vodstvo Udrženja zanemarilo niti enega slučajja pritožb svojih članov. (»Jutro« 29. XII.)

— Novi krajevni šolski odbor v Ljubljani: dr. Adlešič (preds.), Novak, Babnik, dr. Klinar, Vider, Jenko. Za obrtno - nadaljevalne šole: dr. Adlešič (preds.), Zupan, Martinčič, Vider. (»Slovenec« 31. XII.)

— Proti okrajnjanju narodne in kulturne samobitnosti, proti monopolizaciji knjig in za izpremembo zakona o učbenikih iz 1. 1929. je bil soglasno sprejet predlog dr. Kamušiča na seji ljubljanskega občinskega sveta 30. decembra.

— Monopolizacija knjig še ni aktualna, take informacije je prejel dopisnik »Slovenca« v ministru. (»Slovenec« 31. XII.)

— Učiteljstvo ne pozna zemljepisja, to nam hoče menda dokazati »Slovenija« od 28. XII. v notici »Cvetje iz šolskega leta«, kjer pravi, da je učiteljica na Senjaku zapisala v dijaško knjižico v rubriki rojstni kraj — Ljubljana — savska banovina. Ker Senjaka ni ne v naši banovini pa tudi ne v naši državi, eksistira najbrže tudi omenjena učiteljica samo v fantaziji »Slovenije«.

— Novega okrajnega šolskega nadzornika v Kranju g. Rupreta pozdravlja z veseljem »Gorenjec« od 30. XII. kot človeka, ki je moral dolgo skrito delati v korist slovenski mladini.

— Novo vzprednico pri otroškem vrtcu v Gradcu pri Litiji so otvorili. (»Slov. narod« 30. XII.)

Naša gospodarska organizacija

»DOM UČITELJIC« V LJUBLJANI.

Ta zadruga se je 1. 1932. preosnovala iz »Društva učiteljic«.

Namen ustanove je, zbirati sredstva za gradnjo doma učiteljic. V njem bi imele stanovanje tovarišice; nekaj opremljenih sob bi bilo na razpolago učiteljicam, ki bi se mudile v Ljubljani in bi potrebovale prenočišče. Samskim učiteljicam bi dom nadomeščal družinski krog. To bi bil po načrtu glavni smoter, ki so si ga ustanoviteljice zamislile. Poleg tega pa čakajo to ustanovo še druge, širše naloge, ki se bodo pred uresničenjem pokazale kot potrebne.

Pomen takega doma pa se zreali predvsem v osredotočenju in zblizvanju dela posameznih tovarišic, ki so raztresene širom naše lepe domovine. Z uresničenjem započete načrta, bi se krepila samozavest učiteljic lastne zemlje. S to samozavestjo bi prišlo tudi do zblizanja z učiteljicami slovenskih in drugih držav. Dom bi pokazal našo ponosno učiteljico in njeno moralno silo.

Da je zadržno načelstvo delavno in res na svojem mestu, kažejo ravno poverjenice, ki jih ima zadruga že skoraj v vsakem srezu in so bile imenovane v smislu tozadevne okrožnice sekcije na vsa sreska učiteljska društva. Dolžnost teh poverjenic je, poskrbeti pri predsedstvu sreskega društva zagotovilo, da se bo ta ustanova tudi obravnavala na zborovanju.

Da bo možno sodelovanje vsem tovarišicam, tudi onim, ki jih tare gnotno vprašanje, se je zadržno načelstvo zedinilo za naslednji način zbiranja sredstev:

1. zadržni delež po 100 Din (izplačljiv naenkrat ali v obrokih);
2. pristopnina 5 Din in letna članarina 17 Din;
3. kamni v skupnem znesku 1000 Din, izplačljivi enkrat ali v obrokih, ali po mesečnih odtegljajih po 17 Din;
4. kamni v skupnem znesku 100 Din, izplačljivi enkrat ali v obrokih;
5. letne podpore po 10 Din;
6. bloki po 1 Din in 5 Din.

Najuspešnejše sredstvo so pač kamni po 1000 Din, ker le na ta način bo prišlo v do glednem času do gradnje doma.

Vsaka tovarišica, ki bi se natančneje hotela poučiti o tej zadrugi, dobi pojasnila pri poverjenici svojega sreskega društva, pri za-

družnem načelnstvu v Ljubljani (šola pri Sv. Jakobu) ali pa pri tajniku gospodarskega sveta sekcije.

—g Članom Učit. samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za 365. do 368. smrtni primer in upravnino ter rezervni sklad za 1. 1936. Nakazilo znaša za sancee 31 Din, za zakonske pare 61 Din. Umrli so sledeči člani: Dekleva Marija, Stožec, Dr. Romih Tomaž, Novo mesto, Supan Ignacij, Brežice in Fersch Josipina, Maribor. Zadržna uprava je razposlala opomine za zaostanke, ki so v zadnjih mesecih zelo porasli. Vljudno prosimo: Ne odlašajte z nakazili! Zaostanki so vedno večji, plačilo je težje, uprava ima dosti posla in skrbi, da more zadostiti s takojšnjimi izplačili posmrtnin. — Vem članom, podpornikom in prijateljem US želi uprava: Srečno novo leto!

—g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani r. z. z. o. z. Načelstvo naznanja, da je v letu 1935. zadruga izplačala 16 odpravnin v skupnem znesku 40.660 Din. Imen ne more javljati; kogar mika zvedeti imena, naj se obrne na načelstvo, Tyrševa cesta 17 ter priloži znamko za odgovor, pa mu bo načelstvo javilo imena. — Sedaj ste prejeli položnice, da z njimi poravnate upravnino v znesku 10 Din ter rezervno za podpore v znesku 5 Din in 1

Din za poštino za vsakega zavarovanca. V letu 1936. bo treba plačati 7 odpravnin in sicer februarja 2, marca 2, novembra 1, decembra 2. — Vse učiteljice, ki imajo otroke stare od 3 do 10 let, poziva načelstvo, da jih zavaruje pri Samopomoči učit. otrok v Ljubljani. Odpravnina znaša okoli 2500 Din.

Lavrič Pavel, načelnik.

—g Za Socialni fond Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja so prispevala sledeča sreska učitelj. društva: Koprivnica, od venca 78 Din; »Kvarner« — Krk-Aleksandrovo, od venca 58 Din; Subotica, od venca 121 Din; Donji Miholjac, od venca 25 Din; Grocka, od venca 26 Din; Beograd I. školski srez, od venca 127 Din; Litija, od venca 106 Din; Radovljica, od venca 124 Din; Maribor —levi breg, od venca 93 Din; Cajetina, od venca 8 Din; Bijelo Polje, od venca 64 Din; Caribrod, od venca 42 Din; Šmarje 200 Din; Kranj 500 Din; Novo mesto 960 Din; Dragograd 485 Din; Skofja Loka 615 Din; Teslić 420 Din; Nova Kanjiža 300 Din; Koprivnica 500 Din. Skupaj 4.852 Din. Prej objavljeno 63.533 Din. Skupna zbrana vsota 68.385 Din.

—g V počastitev spomina pokojnega tovariša Vendelina Sadarja je daroval tov. Alojzij Keceļ 200 Din Učiteljskemu domu v Ljubljani. — Iskrena hvala!

Mladinska matica

—mm V božični številki »Jutra« piše knjižničar ene naših največjih knjižnic, »Delavske knjižnice« v Ljubljani g. Ciril Strukelj o tem, kaj čita povprečen ljubljanečan. Nas zanima predvsem, kaj najrajši čitajo otroci. O tem pravi: Otroci, ki še ne znajo čitati ali se šele uče, hočejo imeti živo ilustrirane pravljice ali pa knjige, kakor je n. pr. »Mladi risar«, ki vzbujajo njihovo domišljijo in željo, da sami rišejo in prerisujejo. V tem pogledu se čuti pri nas veliko pomanjkanje — kaj čuda, da so se tako priljubile knjige Mladinske matice. Pomagati si je treba z nemškimi izdajami.

Pri dečkih je Karel May še vedno prvi. Svenssonov »Nonni« se ni tako udomačil. Pustolovska snov je tista, ki mika čitatelja v teh letih.

Se slabše je pri nas preskrbljeno za deklice. Karel May ni zanje, od Sienkiewicza prihaja v poštev samo »Skozi pustinje«, no z »Bibi« Karin Michaelisove jim je bilo močno ustreženo. Toda kaj teh nekaj knjižic proti tolikemu povpraševanju?

—mm 4. številka »Našega roda« izide okrog 20. t. m.

—mm V oceni Pastircev piše Budal med drugim: Od Slomska preko Levstika in Stritarja do Ketteja, Zupančiča in Meška se je pri nas marsikaj izboljšalo, prav tako od začetnega »Vrtca« in »Zvončka« do »Našega roda« in »Mladinske matice«.

Bevkovi mladinski spisi se množijo kakor nemladinski. »Mladinska matica« je izdala že tretjo njegovo knjigo »Pastirca«. Nekaj drugih je izšlo v Gorici in Trstu. Glavni znaki Bevkove umetnosti bijejo iz vsake strani, iz vsake vrste: preprosto nizanje pokrajinskih in vremenskih vtiskov, naravno pribijanje trenutnih dogodkov in ugotavljanje razkosanih čuvstev, na videz sama enostavna dušeslovna drobnjav, nič zapletenega, zavitega, težkega — dokler se po par poglavjih mahoma ne zaveš, da si v mreži, v razburkanem vrtincu človeških prastrasti.

Ti trije pastirci, Ferjanč, Lenart in Blaže, imajo nekaj sorodnikov po Bevkovih vaških povestih in romanih, kjer so bolj stranske osebe. V tej knjigi so pomaknjeni v ospredje in odrasli so njih priklone: Matevž in Matevževka, gospodarji, starši in posli. Ko je zgodba že dobro napeta in zavozelana, ji pisatelj dvigne mikavnost s tem, da najmlajšega pastirca skrrije in postavi na njegovo mesto

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Vsemu članstvu ponovno sporočamo, da je dne 2. do 5. januarja 1936. napovedani pevski tečaj preložen na poznejši čas. Ker »Učit. tovariš« med božičnimi počitnicami ni izšel, smo preložitev tečaja objavili v dnevnem časopisu. Te poti smo se poslužili, ker so se nekateri člani javljali za prenočišča, dasi je bil tečaj preklican v številki našega glasila, ki je izšla tik pred božičnimi počitnicami.

Da se porazgovorimo o našem nadaljnjem delu, smo skicali po dnevnem časopisu sestanek članstva dne 4. januarja 1936, ki se bo vršil ob 10. uri v Glasbeni Matici. Ta naš apel ponavljamo še danes ter prosimo vse, ki jim je delo zbora pri srcu, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

MEDNARODNI KONGRES ZA GLASBENO VZGOJO V PRAGI

Od 4. do 9. aprila 1936. bo v Pragi mednarodni kongres za glasbeno vzgojo, ki ga organizira, na predlog angleške glasbene sekcije, Društvo za glasbeno vzgojo v Pragi pod predsedstvom ministra dr. Kamil Krofta. Društvo za glasbeno vzgojo ima naloge, vzbuditi glasbeno razumevanje in gojiti glasbeno izobrazbo. Njeno delovanje podpirajo tri glavne sekcije:

I. Sekcija za mednarodne glasbeno-pedagoške odnose. (Predsednik: dr. Ferdinand Spišček, sekcijski šef v ministru za šolstvo in narodno prosveto). Izgraditev mednarodnega središča za stremljenja na polju glasbene vzgoje. Sistematično opazovanje tega delokroga v inozemstvu. Osnovanje arhiva za zbiranje glasbenega materiala vseh kulturnih držav.

pastirico Terezko. S tem dekletcem med dvema pastirjema je Bevk zasenčil Stritarjevo Delo, ki je preumetna, romantična tujka v slovenski pokrajini. Terezka je dragocen gorski brst, iz katerega v zametku kukajo blage, resne dražesti slovenskega dekleta in slovenske žene.

Bevk je odlični oblikovalec temnih strani človeške duše, ki se za zunanji svet očitujejo pretežno v lopovščinah in zločinah. Tu jih je pestro prgišče zajel pri izvru, kjer še žubore in ne podirajo jezov, a se že čuti, da jih pozneje kdaj še bodo. Vse je tako napleteno, da bi se moralo končati s kakšno smrtjo v prepadu, kakor v »Jagodici« in v mnogih Bevkovih gorskih povestih. Če si je Bevk pri tem idiličnem koncu naredil kaj sile, je vendar zaključek otroškemu svetu zelo primeren in za pastirce samo začasen; življenje jih bo že še bolj po bevkovski motalo.

V isti številki »Ljubljanskega zvona« je priobčeno še tole:

Čitatelje bo nedvomno zanimala sodba o publikacijah Mladinske matice, ki jo je napisal ruski prevajalec in dober poznavalec vse slovenske in otroške literature N. Bahtin. — Ugajajo mu Bevkovi »Pastirci«, o katerih meni, da bi z malimi izpremembami lahko izšli v ruščini. (Čudi se, kako more biti v »tako katoliški dežel« dopuščeni stavek »Bog je bil srdit«.) Seveda je malo upanja, da bi rusko otroško založništvo izdalo knjigo, v kateri ni govora o ekonomskih vzrokih revščine. Ribičičeva knjiga »Mihec in Jakec« se mu zdi po zamisleku zanimiva, toda za današnje prilike nesprejemljiva; pravljicne povesti pa škodljive, ker so polne nesmiselnih podob hudic in drugih pošasti in uvajajo plitvo meščansko moralo. O »Miškolinu« piše, da nima nobene vsebine, dočim so »Kresnice«, ki so jih pisali otroci, izredno mikavne.

—mm Mariborer Zeitung ima v številki od 24. XII. o 3. številki »Našega roda« krajšo oceno. Daljša ocena o knjigah MM in o lanskem letniku »Našega roda« je izšla v »Popotniku« 3-4. Tudi 2. št. »Misli in dela« prinaša ugodno oceno o VI. letniku »Našega roda« in publikaciji M. M. O. N. R. pravi, da je najbolj razširjen mladinski list za leposlovje, pouk in zabavo, da je izredno zanimiv ter pestro ilustriran.

—mm Krajša ocena 3. številki »Našega roda« je izšla v »Mariborskem večerniku« od 21. decembra.

II. Sekcija za glasbeno vzgojo v šoli. — (Predsednik gimn. ravnatelj Alois Kuhaneč). Glasbena vzgoja v otroških vrtcih, osnovnih, meščanskih in srednjih šolah, univerzah, učiteljskih šolah in v privatnem pouku.

III. Sekcija za glasbeno kulturo. (Predsednik: dr. Jan Löwenbach). Poglobljenje muzikalne vzgoje v privatnem življenju, v družini in javnosti s ciljem: zbrati različna posamezna stremljenja na tem polju.

Na kongresu bodo predavanja o temeljnih vprašanjih moderne glasbene vzgoje s praktičnimi primeri. Poleg češkoslovaških uglednih znanstvenikov, vseučiliških profesorjev Vlad. Helberta, dr. Dobroslava Orla in dr. Zdeněk Nejedlýja bodo na kongresu sodelovali tudi odlični početniki moderne glasbene vzgoje iz drugih držav kakor: Jacques Dalcroze iz Geneve, ki pride s skupino svojih najboljših učencev, predsednik mednarodnega društva za novo glasbo prof. Edward Dent iz Cambridgea, ki bo predaval o glasbeni vzgoji v Angliji, dalje generalni inšpektor za petje na vseh pariških šolah Roger-Ducasse, ravnatelj pariškega konservatorija J. Chantavoine. Na glavnem koncertnem večeru zborov raznih držav 5. aprila bodo zastopali jugoslovansko sodobno glasbo »Trboveljski slavčki« pod vodstvom A. Suligoja. »Slavčki« bodo 6. IV. tudi ilustrirali predavanje dr. Miloje Milojevića, komponista in univerzitetnega profesorja iz Beograda. Iz Rumunije pride inšpektor glasbene vzgoje G. Breazu, znan kot direktor glasbenega folklorističnega muzeja v Bukarešti. Iz Avstrije se bo udeležil kongresa komponist Ernest Krenk, ki bo vodil diskusijo o vprašanju, kaj pričakujejo komponisti od glasbene vzgoje. »Narodnjy komissariat po prosvetčenju« iz Moskve je oficijelno javil, da pošlje svojega referenta. Poleg omenjenih so obljubili sodelovanje še Majer R. iz Londona, Sachs K. iz Pariza in Schwebach E. iz Stuttgarta.

Zbore pošljejo: Anglija, Danska, Jugoslavija, Rusija in Rumunija, Čehoslovaška bo nudila mladinski koncert češke Filharmonije pod vodstvom Václava Talicha; na matinejah bodo pa nastopili vokalni in instrumentalni mlad. zbori ČSR.

Istočasno bo v Pragi v zvezi s kongresom tudi razstava glasbeno-pedagoških učbenikov in pripomočkov.

Za informacije se je obračati na S H V Praha IV, Toskanský Palac.

— **PREJSNJA ŠTEVILKA »UCITELJSKEGA TOVARIŠA«** je zaradi nepredvidenih zaprek izostala. Zato so za nadomestilo naročniki dobili posebe »Dodatek »Narodne Prosvete« br. 26. i 27.« iz Beograda. Prihodnja številka izide 16. jan.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

— iz Glavnemu odboru JUU Beograd. Učiteljsko sreza grafičnega na svojoj redovnoj god. skupštini od 6 XII 1935 god. jednoglasno je odobrilo Vaš rad za opšte dobro učiteljskog staleža što vam se ovim zahvaljujemo i molimo da ustrajete u radu. Drugarski pozdrav. Predsednik: Ustavčić, sekretar: D. Stojnić.

— iz Predsjedniku Jug. učiteljskog udruženja Ivanu Dimniku, Beograd. Sa proslavom 60 godišnjice opstanka i rada našeg društva toplo Vas pozdravljamo odvažnog prvoborca za zaštitu naših staležnih interesa zahvaljujući Vama i izvršnom odboru za poštovanje u radu za dobro Kralja i otadžbine i našeg staleža. Predsjednik Simunčić.

— iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. Povodom primljene vesti da je državno tužništvo u Ljubljani odustalo od progona, kome su bili izvršni naši drugovi: Ivan Dimnik, predsjednik JUU i Metod Kumelj, sekretar sekcije za Dravsku banovinu, što su se muški isprili u borbi za odbranu pravedne učiteljske i socijalne stvari, učitelji ovog društva raduju se tome i nadaju se njihovoj nepokolebljivoj ustrajnosti da konačno pobjede obećavajući, da će sačinjavati čvrste staleške redove za odbranu svojih prava pod vodstvom svog junačkog prvoborca predsjednika Ivana Dimnika. Neke prime naš gromki drugarski pozdrav. Predsednik: T. Grgurević, Sebelić Matko, sekretar.

— iz Izvršnom odboru Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. Učitelji sreza podunavskog sakupljeni na zboru sreskog društva 12 XII 1935 god. pozdravljaju staj izvršnog odbora i njegovog predsjednika g. Dimnika u pravednoj borbi za učiteljska prava. Predsednik: Jak. Vojinić, sekretar: Luka Ivanović.

— iz Ivanu Dimniku, predsjedniku Jugosl. učiteljskog udruženja, Beograd. Uprava sekcije iz Zagreb sa sednice 19. dec. toplo pozdravlja svoga predsjednika zahvaljujući u ime članstva Savske banovine na energičnom i poštovanom radu u odbrani interesa članstva i organizacije. Marinić, predsjednik.

— iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. Uprava sekcije, koja je naročito pažnjom i velikim interesom pratila rad izvršnog odbora sa predsjednikom Dimnikom na čelu, jednodušno je dala mandat svome predsjedniku da prilikom prve sjednice glavnog odbora, prije prelaza na dnevni red, toplo zahvali izvršnom odboru i dičnom predsjedniku Dimniku za energičan istrajan i nesebičan rad u odbrani članova i cijele organizacije. Uz našu zahvalu, predsjednik ove sekcije ima da vam isporučuje i naše puno priznanje s molbom da započeto djelo nastavite. Drugarski Vas pozdravljamo. Predsjednik: Grego, sekretar: Krstić.

— iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, izvršnom odboru, Beograd. Učitelji grada i sreza Sarajeva, i ako i sami gonjeni, izražavaju Vam puno priznanje i jednodušno poverenje na zastupanje staleških interesa a u pravednoj borbi, povodom uredbe o smanjenju činovničkih primadležnosti. Mi se divimo hrabrom i kuražnom istupanju predsjedništva naše centrale povodom uredbe, pa smo zato svi do jednog uz njega i sa udivljenjem posmatramo neravnu borbu. Smatrajući našu zajedničku borbu pravednom, a takva borba ne pita za žrtve ni po kvantitetu ni po kvalitetu, mi smo Vam se odmah u samom početku pridružili, verujući u pobjedu. U to ime napred i bez straha. Mi Vas najsrdačnije pozdravljamo sa još uvećanom željom i verom u pobjedu naše pravedne stvari. Predsednik: Živ. T. Kostić, tajnik: M. Šišić.

— iz Glavnoj upravi JUU, Beograd. Celokupno učiteljsko ovoga sreza je potpuno zadovoljno stavom naše centralne uprave. Opravdane su i opravdaju se sve nade koje smo u Vaše vodstvo polagali. Uvereni da radite za dobro nacije, a stim i staleža, učiteljsko ovoga sreza o daje Vam priznanje i obećava moralne podrške do krajnjih granica. U ovo doba kada se pozitivne vrednosti društva rdavaju nagradju, našem vrlom drugu Dimniku želimo svaku sreću i molimo ga da istraje, jer samo tako možemo biti spašeni iz situacije koje učiteljsko ne pamti. Drugarski pozdrav. Predsednik: Ž. Antonijević, sekretar: Pačanska M.

— iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. Učiteljsko društvo sa današnje skupštine izjavljuje jednodušno poverenje izvršnom odboru i osobito zahvalnost predsjedniku Dimniku neustrašivom borcu za prava, čast i budućnost učiteljskog. Predsednik: Mališa Stefanović.

— iz Ivan Dimnik, predsjednik JUU, Beograd. Učitelji sreza novosadskog sa svoje skupštine pozdravljaju svog predsjednika i iskrenog borca učiteljskih prava. Molimo da se zauzmete za polaganje definitivne otpuštenim učiteljima u Novom Sadu ili ako tamo nemože

u Sombor ili Beograd, Predsednik: Zarko Nikolić, sekretar: Stevan Bošnjak.

— iz Sreskog jugoslovenskog učiteljskog udruženja »DAVORIN TRSTENJAK« gospodinu Ivanu Dimniku, predsjedniku Jug. učit. udruženja i gospodinu Metodu Kumelju, tajniku sekcije JUU za Dravsku banovinu, Ljubljana. U opravdanoj i pravednoj borbi protiv Uredbe od 19. septembra 1935 i akciji, koju ste poduzeli sa ostalim činovničkim udruženjima — učiteljsko društvo sreza Petrinja potpuno se solidariše s Vama — želeći Vam apsolutan uspeh. — Vaša poštovanost i vrednost službe nam primjerom, kako se radi za opšta dobra svoga staleža, naroda i države. — Drugarski Vas zdravi: Dragica Čalić, predsjednica, Zlata Orlić, tajnica.

Iz sekcije

SITUACIJSKO POROČILO:

— s Napadi na naš stan. Vodstvo organizacije bo — z vsemi sredstvi branilo učiteljsko pred napadi, ki se pojavljajo v tisku in na zborovanjih proti učiteljstvu. Poznamo je stanovsko linijo. Od nje nismo odstopili prej in ne bomo tudi v bodoče. Ščitili smo z vsemi sredstvi moralne in materialne pravice članstva in bomo doprinesli za to tudi dokaze.

— s Izpembe draginjskih razredov. Sire se so govorice, da bodo izpembeni drag. razredi tako, da bodo mesta in trgi pomaknjeni v nižje drag. razrede. Namesto III. drag. razreda bo pa ustanovljen IV. drag. razred. Sekcija je podzvela korake, da se to ne bi zgodilo.

— s Napredovanja, prevedbe in upokojitve. Za enkrat so ustavljena z določili čl. 81 zakona o proračunskih dvanajstih napredovanja, prevedbe in upokojitve. Isti člen otežkoča tudi nove postavitve. Zadnji ukaz o napredovanju učiteljskega je bil podpisan 30. VII. t. l. Vs napredovanja, ki se objavljajo, so bila podpisana pred tem datumom.

— s Staropokojene učiteljice ženskih ročnih del. Upati je, da se bo na intervencijo sekcije to vprašanje uredilo v prid prizadetih. Zadeva je še v teku.

— s Znižanje članarine. Po dosedanjih odgovorih sreskih drštev je razvidno, da je večina proti izredni skupščini. Prosimo še ostala društva, da odgovorijo na tozadevno okrožnico.

— s Izpad predsednika zagrebskega učiteljskega društva proti predsedniku JUU. Radi neutemeljenega napada preds. zagrebskega učit. društva tov. Milojevića na predsednika JUU tov. Dimnika, zahteva večina sreskih učiteljskih društev naj se zadeva obravnava pred častnim razsodiščem.

— s Gospodarske in socialne ustanove učiteljskega društva. Radi dviga in propagande za naše gosp. in socialne ustanove, je gospodarski svet pri sekciji JUU pričel razpošiljati informativna in propagandna predavanja na sreska društva. S temi hočemo poudariti važnost naših gospodarskih in socialnih ustanov in ugotoviti potrebe gospodarske osamosvojitve našega stanu.

— s Učiteljice ženskih ročnih del; določitev zvanja in razporeditev po skupinah. Sekcija je poslala obširno predstavo vsem merodajnim faktorjem z utemeljeno prošnjo, da se gornja zadeva vendar enkrat uredi. Te naše tovarišice so v tako mučnem položaju, da se mora njihov položaj takoj urediti. O tem je razpravljala na predlog sekcije tudi Glavni odbor JUU na seji 30. in 31. t. m. v Beogradu.

— s Predlogi za finančni zakon. Na podlagi sklepov banov. skupščine in predlogov sreskih učiteljskih društev, je sestavila sekcija predloge, ki naj bi se vneslo v fin. zakon za leto 1936-37. Ti predlogi obsegajo: število učencev v razredih, stanarina, upraviteljski posli, učiteljice ženskih ročnih del, disciplinski predpisi, razpis prostih učiteljskih mest, kritje stroškov za vzdrževanje šol in plačevanje stanarine, dodeljevanje učiteljskega, postavljanje sreskih šol, nadzornikov in banovinskih šolskih nadzornikov vštetej let prebitih v pogodbeni službi, v službi ličnih verskih avtonomnih ustanovah in čas prebit v bivših privatnih šolah družbe Sv. Cirila in Metoda, imovina šolskih nepremičnin, napredovanja, okrnjevanje proračuna na osnovne šole, kreiranje pripravniških mest v bodočem proračunu in ukinitve čl. 263 zakona o uradnikih.

— s Privatni pozivi za vložitev prošnje za premešitev. O tem so bili prizadeti obveščeni z dopisi. Sekcija bo v kratkem informirala o tem članstvo v »Učit. tovarišu« ali pa z okrožnico.

— s Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani; naše stališče do snovanja učiteljske sekcije pri NO. Z okrožnico smo o tem obvestili sreska društva in sporočili naše stališče, da smatramo namero snovanja posebne učiteljske sekcije pri NO le za cepljenje enotne stanovske organizacije.

— s Za obrambo naše časti si bomo poiskali zaščite v mejah tiskovnega zakona in pri sodišču.

— s Kontraktualci. V »Učiteljskem tovarišu« smo pozvali vse tovariše, da predložijo svoje dokumente o prevedbi in vštetu let. Celotni material bo sekcija proučila in skušala pomagati vsem tistim, ki so oškodovani. To nam bo služilo tudi za nadaljnje delo v svrhu ureditve tega vprašanja.

— s Službena leta na privatni šoli družbe Sv. Cirila in Metoda. Glavna kontrola osporava vštetej let, ki so jih nekateri učitelji prebili na teh šolah. Sekcija je zato poslala izvršnemu odboru predlog, da se vnese v finančni zakon določba, ki bo to vprašanje uredila.

— s Redakcijski odbor za sestavo čitank bo imel 7. jan. sejo, na kateri bo obravnaval predloge, ki so jih poslala sreska učiteljska društva.

— s Odgovori na tožbe glavne kontrole in tožbe na državni svet. Članstvo prosimo, da pošilja vse vloge le potom sreskih društev. V gornjih primerih pošljite »priporočeno« tu-di originalne. Pravilne odgovore in tožbe mo-

remo sestaviti le takrat, če imamo originalne podatke. Dogodilo se je, da so bili podatki, ki so jih vsebovali prepisi, ki so jih naredili člani sami, pomanjkljivi ali pa napačni. Potrebno je tudi, da pošljete predmetne vloge takoj, da ne zamudite roka.

Iz društev:

Poročila:

— JUU sresko društvo Krško. V prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« je bil priobčen popravek tov. Bratoka. O popravku ni bil obveščen društveni odbor, zaradi česar je prišlo do nesoglasja. Uredništvo »Učiteljskega tovariša« namreč ni objavilo tajniškega poročila v celoti. Radi tega je bil okrnjen tudi predlog. tov. Bratoka. Sklep k njegovemu predlogu se je namreč glasil, da se v slučaju potrebe nadoknadi honorar za predavatelja in postavke nepredvideni stroški. — Za odbor sreskega društva Miro Vidmar, tajnik.

— JUU SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELSAH je zborovalo dne 14. dec. 1935. v Rog. Slatini. Navzočih 30 tov., t. j. 40%.

1. Predsednik tov. Verk omenja po zdravu slabo udeležbo, ki je sicer razumljiva, kaže pa vendar, da manjka stanovske zavesti.

2. Tov. Predan Rudolf prečita in obravnava došle dopise, o katerih vsebini se razvije mestoma prav živahna debata.

3. Glede na izpad tov. Milojevića, predsednika zagrebske sekcije, na tov. preds. JUU Dimnika Ivana, predlaga tov. Štefancioza izjavo solidarnosti in neomejenega zaupanja tov. Dimniku. Soglasno sprejeto!

4. Sledi predavanje »Podoba naše vasi«. Predavatelj tov. Podjavoršek Albin nam v enournem govoru razvije ves gospodarski in socialni razvoj kmetijskega grunta in pokaže vzroke propadanja kmet. gospodarstva in kulture ter le-tega posledice, ki so vidne posebno danes, ko uhaja vse življenje naših malokmetijskih razmer v proletarijato in najhujše siromaštvo. Poudarja, da učitelj študira svoj okoliš gospodarsko ter se intenzivneje zanima za socialno vprašanje!

Primeren koreferat poda nato tov. Verk Miloš. Naslonil se je posebno na dom. šol. okoliš, ki ga študira že 25 let, ter orisal vzroke njega dobrih in slabih časov.

Po referatih se razvije daljši razgovor, na podlagi katerega stavi odsek za povzdigo vasi sledeči predlog:

Zborovalci so slišali dvoje poročil o stanju našega podeželja. Odsek za povzdigo vasi vabi vse članstvo našega društva, da se poglubi v študiju naše vasi na podlagi lastnega opazovanja, da bo mogoče konkretizirati predloge banov. skupščini JUU — sekcije za dravsko banovino v svrhu enotnega postopanja učiteljskega vse banovine. Po mnenju odseka naj članstvo zbira predvsem podatke o gospodarskem in socialnem stanju vasi, da ugotovimo statistično vse potrebe, ki jim je treba od pomoči. Smatra namreč, da je šole na zdravi gospodarski podlagi mogoče ves ostali socialni in kulturni napredek podeželja.

5. Prihodnje zborovanje se bo vršilo meseca februarja 1936. v Rog. Slatini. Za referat se javi tov. Logar.

Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

— JUU SRESKO DRUŠTVO KOZJE je zborovalo dne 7. decembra t. l. v Kozjem ob 10. uri.

S polurno zamudo otvoril predsednik A. Čok zborovanje, katerega se je žal udeležilo komaj 37% od včlanjenih tovarišev. Predsednik apelira na vse navzoče, naj vplivajo na vse tiste mlačeže, ki se zborovanja redko ali celo nikoli ne udeležujejo, kajti treba nam je stanovske zavednosti in skupnosti sedaj bolj, kot kdaj prej, ker se nam obetajo vedno slabši časi.

I. Ker se je napovedani referent tov. A. Podjavoršek brzojavno opravičil (zaradi slabega vremena se ni podal na pot), nam prečita predsednik iz »Popotnika«: Kako je rešiti zgodovinski pouk. Razvije se debata. Hvalevredno bi bilo, da bi na enak način, kot savska banovina tudi naša dala na razpolago vsakemu srezu skiotipkon s slikami za zemljepisni in zgodovinski pouk.

II. Zapisnik zadnje konference se prečita in odobri. Sledilo je čitanje in odobravanje dopisov, v kolikor se niso tikali znižanja prejemkov, kar je bilo od srez. načelstva zabranjeno. Z ozirom na dopis sekcije, glede skrčenja izdatkov za njo, vztraja naše društvo na tem, kar je svoječasnno navedlo v okrožnici, da je mišljen predlog le za prihodnje leto.

Z ozirom na grd napad predsednika zagrebskega društva »Edinstvo« na predsednika JUU tov. I. Dimnika je navzoče učiteljsko soglasno izreklo zaupnico tov. I. Dimniku.

Ker ni slučajnosti, zaključil predsednik zborovanje, želeč vsem vesle božične praznike.

A. Čok, predsednik. Klečeva, tajnica.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU je zborovalo 7. dec. 1935. Od 162 članov je bilo navzočih 74.

V situacijskem poročilu je tov. predsednik Šestan obrazložil splošno stanje v organizaciji ter obrazložil številne dopise, ki so jih prejela društva.

O učiteljski doslednosti in solidarnosti ter o slogi članstva v učit. zadevah so debatirali tovariši: Soliger, Tavželj, Zupančič, Jurančič, Šestan, Fras, Kofol in Predan. Predavanje tov. Jančiča Iva je uvodoma podalo praktično, metodično — didaktična navodila za uspešen zgodovinski pouk. Zatem je pokazal vse važne periode predzgodovinske in zgodovinske dobe starega veka vse na karakterističnih skicah, izdelkih in risbah, po katerih je mogoče lahko, jasno in uspešno poučevati zgodovino na višji stopnji nar. šole v zvezi z ostalimi predmeti in aktivnostjo otrok.

Razvila se je skromna debata. Predavanje tov. Jurančiča se je radi izčrpanja časa moralo preložiti na prihodnje zborovanje.

Tovariš Hasl bo osnoval pedagoški krožek v Ptuj.

Predsednik poziva, naj članstvo širi stanovsko zavest, tovarištvo in naj z objektivno, umestno kritiko dviga čast učiteljskega stanu. Šestan D., predsednik. Jančič Ivo, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milana Kajča »ODMEVI OB MURL.« Samozaložba. — Cena 28 Din. Knjiga je zbirka 24 značilnih folklorističnih novel, v katere je pisatelj dovolj sočno in vedro zajel prekmursko zemljo in prekmurskega človeka. Zanimajo ga njih življenjski in družbeni odnosi, njih strast in hrepenenje po zemlji, agrarno vprašanje, težaki in ribiči, mlinarji, hitopaci in cigani in nekdanja slava madžarske elite. Z ljubeznijo riše to zemljo, z občutjem doživlja pokrajine, njo menda najbolj in pa ljudi, ki so se dvignili iz nje in z njo zraskli tako na tesno, da jih ne moremo iz nje iztrgati. Le tu in tam moti dvojnost: dobro opisovanje prirode je dostikrat čisto ločeno, namesto da bi se prepletalo in pretakalo križem z življenjem ljudi, ki so proizvod te zemlje. To splahne učinek, ker se je drugače najbolj živčeval v prirodo, zdaj se mi: tako je razpoloženje pokrajine, razpoloženje njegovo. Z njim poudarja in zaljša svojo misel in nastrojenost, ki mu kar prija, zato pa seveda nekoliko trpi psihološka in sociološka doganost človeških likov, ki ne izstopajo iz prirode tako, da bi se v njih slutilo nje smotre in zakone, ki jim vendar narekujejo in uravnavajo mišljenje. Vsa dogajanja v okvirju prekmurske pokrajine, socialna nasprotstva in trenje, ki oblikujejo čas in človeka, da se iz vsega povedanega zaostri žgoče kmečko vprašanje, ki danes tako žuli, ker še kmet tiči neprebujen v patriarhalnosti in ki se že danes trdo pririva za svoj obstoj v boju z razvojem in z utripom časa, z industrializmom in z racionalizacijo ter izpembami v kulturnem življenju. Ni čudno, da ostaja zadaj s svojo proizvodnjo, ni čudno, da beži v mesta, v Ameriko in Francijo in na sezonsko delo, kar vse je tako prekmursko in samoposebi ter že nujno za ta kos zemlje, ki kljub vsemu znojenju ne premore več najpotrebnejšega za dostojno življenje.

Kakor v vseh knjigah o Slovenski krajini, tako tudi v tej začutiš pritaženo molovo melodijo ter ravnine brez konca in k temu uglašen tesnobni vzdih nje ranjenih ljudi, ki so bili toliko in tako tlačeni, da je naš profesor nekdo imenitno vzkliznil: »Prekmurski kmet je toliko pretrpel, da ni vreden naš inteligent, da bi mu samo na enem čevlju odvezal trake...« — V izložbah vam sedaj v praznikih namiguje v nebesno plavino oblečena knjiga s hrepenim jagnjedom in z raztegnjenima belima oblakoma. Naš 25 letni tovariš, ki je imel toliko poguma, da si je zavihal rokave in jo izdal v samozaložbi, pa bo gotovo imel nemirne praznike, s strahom bo namreč hodil v tiskarno in razpreti bo moral oči, da je skoraj težje prodati kakor pa napisati. Zaradi tega jo najtopleje priporočam vsemu učiteljsstvu. Pokažimo tudi ob tej priliki svoje pravo tovarištvo. A. Debenak.

— k V Nemčiji so v zadnjem času ustanovili nad 150 novih vzornih kokošeraj in so skoraj povsod vpeljali v kurje stave električno luč, ki se je pri poukuzih ravno dobro obnesla. Kakšen učinek ima umetna razsvetljava na donos jajc, posebno v zimskem času in kako hitro se izplačajo stroški za luč, je najnazorneje pojasnjeno v najnovejši številki strokovnega lista: »Rejec malih živali«, ki je izšel že pred prazniki v novi opremi, ki jo je oskrbel priznani umetnik Maksim Gaspari. List »Rejec malih živali« je glasilo Zveze društev rejcev malih živali v Ljubljani, Karunova ul. 10. — V Zvezi so včlanjena vsa rejska društva v Sloveniji. Na osnovi sklepov zadnje konference v ministrstvu za kmetijstvo za povzdigo rejce malih živali v naši državi so dolžne vse šole, da sodelujejo pri tem delu. Vsa navodila pa prejmejo v listu »Rejec malih živali«, ki ga urejuje tov. Inkret Alfonz iz Senkovega turna.

angleškega in češkega sukna Bogata izbira! A. & E. Skaberné Ljubljana